

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūnija numurā 2
- LLKC nāk klajā ar podkāstu "Ar kājām pie zemes"..... 2
- Iepazīsti savu piena govju ganāmpulku padziļināti!..... 3
- Īpašā PVN reģistrācijas kārtība no 1. jūlija 4
- Ar LEADER atbalstu Saldus novadā izveidota traumatologa-ortopēda privātprakse 5
- Litenē top inovatīvs dabas produkts.... 6
- Kāpēc pārplūst lauki?..... 8
- Pagarināts termiņš informācijas iesniegšanai par cietušajām platībām..... 9
- Jāsaprot, ko Latgales zeme var dot 10
- Iespēja doties pieredzes apmaiņas braucienos gan Latvijā, gan ārzemēs 12
- Dānija pārņem ES prezidentūru 13
- ES turpina samazināties mājlopu skaits 13
- Sausums ietekmē Eiropas lauksaimniecību 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2025. gada augustā 14
- "Sprīdīšos" augam kopā – saruna ar ģimeni, kas laimi atradusi laukos... 15

Foto: Ilze Skudra

AKTUALITĀTES

APDRAUDĒTAS VASARĀJU RAŽAS LIELĀKAJĀ LATVIJAS DAĻĀ

Jūnija beigās, apsekojot vasarāju laukus, LLKC augkopības speciālisti atzīst, ka būtisku ietekmi uz ražas potenciālu atstājis atšķirīgais siltuma un mitruma nodrošinājums reģionos. Augu attīstību ietekmēja vēsais maijs, kas bija vēsākais šajā gadsimtā, tāpat arī salnas. Laiks bija lietains, daudzviet tika pārsniegtas maija nokrišņu daudzuma normas. Arī jūnijs bija nokrišņiem bagāts.

Vasarāju graudaugiem Vidzemē un Latgalē ekstremāli lielais mitrums radīja gaisa trūkumu augu saknēm, rezultātā augi dzeltē, nenotiek optimāla auga barības vielu uzņemšana un krītas iespējama ražas potenciāls. Pārmitrie lauki liedz veikt augu kopšanas darbus, līdz ar to nezāles netiek ierobežotas, tās konkurē pēc barības vielām ar kultūraugiem. Attīstās augu slimības, kviešos gal-

venokārt lapu pelēkplankumainība un dzeltenplankumainība, bet miežos – tiklplankumainība. Latvijas austrumu daļā pēc nokrišņiem ūdens krājas uz laukiem un zemākajās ieplakās. Ilgstošo lietavu rezultātā applūdušās platības daļas nav apsētas vai apstādītas, kā arī iesētie zirņi un pupas daļā ir sapuvuši mitrumā vai sēkla izskalota. Savukārt vasaras rapsī pārmitros laukos tas izstīdz un mitrums traucē ierobežot kaitēkļus. Lielā daļā platību kukurūza iesēta vēlākos sējas termiņos nokrišņu dēļ. Pārmitrās lauku ieplakās kukurūzas sēklas ir aizgājušas bojā, citur augu attīstības stadija ir 2–3 lapas, kas ir zems rādītājs, salīdzinot ar citiem gadiem, un vieš bažas par optimālas biomasas iegūšanu.

Kurzemes reģionā optimāli mitruma apstākļi augu attīstībai bija dienviņu un ziemeļdaļā, pārējā daļā lauki bija pārmitri un vietām

dzeltē. Graudaugi labi sacerojuši un ražas potenciāls ir labs. Lauka pupas un zirņi sāk ziedēt un ir labi attīstījušies. Līdz ar paaugstināto mitruma nodrošinājumu kviešos palielinās lapu pelēkplankumainības, dzeltenplankumainības izplatība, tāpat arī brūnā rūsa.

Zemgalē bija optimāli mitruma apstākļi un vasarājus varēja agri iesēt, tie labi attīstījās, varēja labi izmantot augu barības vielas. Bieži nokrišņi veicināja graudaugos miltrasas attīstību.

Jūnijā veiktie vasarāju apsekojumi liecina, ka vidēji valstī vasaras kviešu ražība varētu būt 3,5 t/ha; auzām – 2,9 t/ha, vasaras miežiem – 3,0 t/ha, vasaras rapsim – 1,2 t/ha, griķiem – 0,8 t/ha, lauka pupām – 3,3, zirņiem – 3,0, kukurūza zaļmasai – 24 t/ha.

Andris Skudra,

LLKC augkopības konsultants

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIŠ" JŪNIJA NUMURĀ

Žurnāla jūnija numurā lasiet ieskatu 26. IFCN (Starp-
tautiskā piensaimniecību
salīdzināšanas tīkla) piena
nozāres konferencē, kas notika Le-
uwardenā, Nīderlandē. Tās galvenā
tēma bija "Nākotnes piensaimniecī-
bas – elastība kā ceļš uz ilgtspēju".

Leuwardena ir galvenais inovāciju un
pētniecības centrs piena nozarē Nīder-
landē, kam ir svarīga loma ilgtspējīgu un
efektīvu piensaimniecības prakšu attī-
stībā. Konferencē piedalījās vairāk nekā
60 piena nozares pētnieki un eksperti
no visas pasaules, tajā skaitā arī LLKC
Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla
nozaru redaktore Silvija Dreijere.

Turpat arī raksts par Nīderlandes
piena ražošanu, kur augsta produktivi-
tāte apvienojas ar ilgtspējas prasībām,
vides augstajām prasībām un sociāla-
jiem izaicinājumiem. Valsts iezīmējas
ar īpaši intensīvu lauksaimniecību, kā
arī ar pieaugošu sabiedrības un politi-
kas spiedienu mainīt ražošanas praksi.

Saimnieku pieredzes rubrikā iepa-
zīstinām ar Montu un Jāni Šulciem,
kuri saimnieko Cēsu novada Straupes
pagasta "Lielandzās". Pateicoties da-
lībai kooperatīvā "Straupe", Šulci at-
tīstījuši saimniecību un veikuši dros-
mīgus ieguldījumus.

Žurnālā atradīsiet jaunākos LLKC
speciālistu veiktos aprēķinus par pie-
na pašizmaksu demonstrējumos un
interesu grupās iesaistītajās piena
lopkopības saimniecībās, salīdzinot
saimnieciskās darbības rezultātus no
2020. līdz 2024. gadam. Aprēķini lie-
cina, ka turpina pieaugt gan ieņēmumi,
gan izdevumi.

Kādas ir jaunākās tendences gaļas
liellopu tirgū, var izlasīt SIA "Eks-
porta konsultācijas" sagatavotajā
publikācijā. Eiropas pircēji aizvien
biežāk izrādot interesi par jaunlopiem
ar svaru 400–450 kg.

Par Islandes aitkopības niansēm no
praksē pieredzētā raksta jaunā aitkopī-
bas speciāliste Ita Adrija Bērziņa.

Kā pasargāt mājuputnus putnu gri-
pas uzliesmojuma laikā, skaidro Lat-
vijas Apvienotās putnkopības noza-
res asociācijas izpilddirektore Anna
Ērliha. Latvijā maija beigās konsta-
tēta putnu gripa – ir likvidēti visi 190
saimniecībā mītošie putni.

Zirgu rubrikā žurnāliste Dace
Millere intervē Daci un Didzi Vilem-
sonus, kuri Ventpils novada Popē
izveidojuši brīnišķīgu saimniecību.
Tajā tiek audzēti tikai ardeņi – stipri,
gudri un skaisti dzīvnieki. Patlaban
šeit mīt 20 zirgi, sākot no kumeliņiem

līdz varenam šķirnes ērzelim.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas
no Latvijas un ārzemēm, labas vese-
lības uzturēšanas padomi, saimnieku
aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas
Lopkopis" iespējams abonēt VAS
"Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā
Latvijā, abonēšanas indekss – 2044,
pasūtīšanu iespējams veikt arī elek-
troniski "Latvijas Pasts" mājaslapas
elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2025_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas
Lauku konsultāciju un izglītības cen-
trā Ozolniekos.

Iveta Tomsone,
LLKC Apgāda vadītāja

LLKC JAUNUMI

LLKC NĀK KLAJĀ AR PODKĀSTU "AR KĀJĀM PIE ZEMES"

Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrs (LLKC)
skatītājus un klausītājus
jūnijā iepazīstināja ar jau-
numu – podkāstu "Ar kājām pie
zemes", kas stāsta par laukiem, cil-
vēkiem un Latvijas zemi.

Reizi mēnesī LLKC valdes priekš-
sēdētājs Mārtiņš Cimermanis arī turp-
māk studijā aicinās dažādus viesus,
kuri saistīti ar lauksaimniecības nozari,
lai sarunās analizētu nozīmīgākos noti-
kumus no trim perspektīvām: kā bija –
atskatoties uz pagātnes lēmumiem un
pieredzi, kā ir – izvērtējot šodienas si-
tuāciju nozarē, un kā būs – aplūkojot
nākotnes iespējas un izaicinājumus.

Pirmajā sarunā piedalījās: Dainis

Gēģers – bijušais zemkopības ministrs
(1990–1993), agrārās reformas īsteno-
tājs un nozares institūciju dibinātājs; Jā-
nis Kinna – bijušais Augstākās padomes
deputāts, zemkopības ministrs (1993–
1994), agrārās reformas likuma līdzau-
tors; Irina Pilvere – lauksaimniecības
ekonomikas eksperte, ilggadēja valsts
pārvaldes un akadēmiskās jomas līdere.

"LLKC nāk klajā ar jaunu sarunu
diskusiju formātu – podkāstu "Ar kā-
jām pie zemes". Šis nosaukums aizgūts
no sena latviešu zemnieku teiciena, kas
simbolizē saikni ar Latvijas zemi un reā-
lu, pārdomātu rīcību – domājot par to,
kā mūsu darbi izskatīsies nākotnē un kā-
dus augļus tie nesīs. Vairāk runāsim par
to, kā bija – kā mēs kādreiz pieņemām

lēmumus, kad dzima neatkarīga Latvi-
ja. Kādu ceļu esam nogājuši un kādi ir
nākotnes skatījumi. Uz sarunām aicinā-
sim interesantus cilvēkus, kuri pieņē-
muši būtiskus lēmumus Latvijas lauku
attīstības labā. Cilvēkus, kuri rūpējas,
lai mums vienmēr būtu svaiga, garšīga
vietējā pārtika uz galda un lai mūsu ģi-
menes un valsts būtu drošībā," norāda
LLKC valdes priekšsēdētājs un podkā-
sta moderators **Mārtiņš Cimermanis**.

Pirmā epizode pieejama skatītājiem
un klausītājiem: <https://ej.uz/9p2o>

Lai uzzinātu par jaunākajām pod-
kāsta epizodēm, aicinām sekot LLKC
sociālajos medijos.

Elīna Gobalova,
LLKC Sabiedrisko attiecību nodaļa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

MANS LAUKS

IEPAZĪSTI SAVU PIENA GOVJU GANĀMPULKU PADZIĻINĀTI!

Piena lopkopībā dati ir ne tikai atskaites punkti – tie ir pamats ikvienam pārdomātam lēmumam saimniecībā. Piena pārraudzības rādītāji sniedz iespēju novērtēt ganāmpulka veselību, sekot līdzi izslaukuma izmaiņām un atražošanas rādītājiem, kā arī laikus pamanīt problēmas piena kvalitātē un pieņemt stratēģiskus lēmumus. Lai šo procesu atvieglotu un padarītu pieejamāku, sistēmā “Mans Lauks” izstrādāta jauna sadaļa “Piena pārraudzība” – šobrīd tā pieejama testa režīmā.

Šis ir pirmais Latvijā brīvi pieejamais digitālais risinājums, kas izstrādāts, lai automatizētu, vizualizētu un vienkāršotu pārraudzības datu analīzi, izmantojot tieši Dzīvnieku reģistra informāciju.

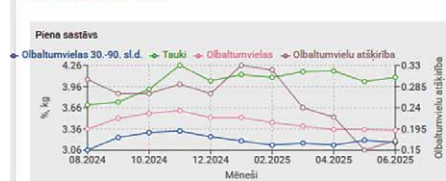
Ērta un vizuāla datu analīze

Lai atvieglotu ganāmpulka stāvokļa uzraudzību, jaunais rīks piedāvā vizuāli pārskatāmus grafikus par četriem būtiskiem rādītājiem:

- **Vidējais somatisko šūnu skaits** – skaidri redzama vidējā somatisko šūnu skaita dinamika konkrētā periodā, kā arī tā attiecība pret saimniecības mērķi.
- **Ganāmpulka pārskats** – pārskatāmi dati par laktējošo govju skaitu, vidējo izslaukumu no govīm un vidējo slaucamo dienu skaitu nenoslēgtajā laktācijā līdz kontroles datumam.
- **Izslaukums atkarībā no slaušanas dienām** – salīdzini divu kontroles datumu rezultātus un redzi, kā mainās govju produktivitāte.
- **Pirmā sēklošana pēc atnešanās** – izvērtē ganāmpulka kopainu par pirmo sēklošanas laiku pēc atnešanās un kā šie rādītāji mainās laikā.

Katrs no šiem grafikiem ir interaktīvs – uzklikšķinot uz grafika, to iespējams palielināt, savukārt, uzvīzot kursoru uz konkrētu punktu, precīzi tiek parādīts konkrētais rādītājs. Pēc pirmreizējas datu augšupielādes sistēma automātiski attēlo jaunāko pieejamo kontroles datumu un aprēķina rezultātus šajā datumā. Tomēr, ja vēlies analizēt vēsturiskos datus, datumu iespējams nomainīt manuāli. Svarīgi atcerēties, ka, ja grafiki neparādās, visbiežākais iemesls ir nepareizi ievadīts kontroles datums, tāpēc ieteicams to pārbaudīt.

Kontroles datums: 01.06.2025

Vidējā (12mēn.)	
Tauki (%)	3.98
Olbaltumvielas (%)	3.44

Datums	Tauki	Olbaltumvielas	Olbaltumvielas 30-90 sl.d.	Olbaltumvielu attiecība
01.06.2025	4.09	3.34	3.17	0.17
04.05.2025	4.03	3.35	3.2	0.15
01.04.2025	4.18	3.35	3.13	0.22
02.03.2025	4.17	3.40	3.16	0.24
02.02.2025	4.09	3.45	3.13	0.32
05.01.2025	4.13	3.52	3.19	0.33
09.12.2024	4.04	3.52	3.25	0.27
12.11.2024	4.26	3.62	3.33	0.29
07.10.2024	3.92	3.58	3.31	0.27
10.09.2024	3.74	3.51	3.24	0.27
12.08.2024	3.70	3.36	3.06	0.3

Piemērs datu analīzes tabulai “Vielmaiņa”

Papildus grafiskajai analīzei sadaļā “Piena pārraudzība” pieejamas arī četras detalizētas tabulas, kas sniedz vēl padziļinātāku ieskatu ganāmpulka stāvoklī un tā attīstībā.

- Tabula “Kopsavilkums” apkopo būtiskākos rādītājus, tostarp laktējošo govju skaitu noteiktā periodā, vidējo slaukšanas dienu skaitu, kā arī vidējo izslaukumu gan gadā, gan dienā uz vienu govi.
- Tabulā “Vielmaiņa” tiek analizēti piena sastāva (tauku un olbaltumvielu %) un govju produktivitātes dati.
- Sadaļa “Somatisko šūnu skaits” ļauj novērtēt tesmeņa veselības stāvokli.
- Ceturtais pārskats – “Atražošana” – parāda datus par starpatnešanās periodu, intervāliem starp sēklošanām, cietstāves ilgumu un citiem būtiskiem reprodukcijas rādītājiem.

Īpaša vērtība slēpjas datu analīzes pielāgojamībā konkrētās saimniecības vajadzībām. Katru rādītāju iespējams apskatīt detalizēti – uzklikšķinot uz izvēlētas rindas, atveras papildu analīze ar plašāku skaidrojumu. Turklāt lietotājs var pielāgot mērķa rādītājus atbilstoši savas saimniecības specifikai – piemēram, iestatīt vēlamo somatisko šūnu līmeni vai definēt optimālo periodu pirmajai sēklošanai. Izmaiņas automātiski tiek atspoguļotas arī vizuālajos grafikos, padarot analīzi dinamisku un saimniekošanas lēmumus – vēl precīzākus.

“Spēja ērti un ātri analizēt piena pārraudzības datus ļauj kontrolēt un vadīt situāciju ganāmpulkā, nevis būt problēmu risināšanas virpulī. “Mans Lauks” sistēmā pārraudzības datu analīze ir strukturēta, kas ļaus pilnvērtīgāk izmantot lielo datu apjomu, ko nodrošina Dzīvnieku reģistrs,” Silvija

Dreijere, LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja/lopkopības konsultante.

Ja rodas neskaidrības vai nepieciešama padziļināta datu interpretācija, sistēma ļauj piesaistīt nozares ekspertus un konsultantus, kuri palīdzēs izdarīt precīzākus secinājumus un sniegs ieteikumus turpmākajai rīcībai.

Digitālie risinājumi jau ir realitāte

Digitālie risinājumi nav nākotne – tie jau ir realitāte. Tieši šobrīd ir īstais brīdis tos izmantot savā labā, jo efektīvā analīze sākas ar datiem, bet ilgtspējīgi lēmumi – ar izpratni.

Ja vēl neesi pamēģinājis jauno risinājumu, ienāc savā “Mans Lauks” profilā un izmēģini rīku “Piena pārraudzība”. Tas darbojas testa režīmā, tāpēc sistēmas izstrādātāji īpaši novērtēs ikvienu lietotāju atsauksmi, ierosinājumu vai pamatnītu nepilnību. Sazinies ar klientu atbalstu: info@manslauks.lv vai t. 25721822.

Izmēģini arī citas noderīgas lopkopības sadaļas – ganāmpulka pārvaldībai, dzīvnieku notikumu plānošanai un fiksēšanai, kā arī lopbarības vajadzības aprēķināšanai.

Lai nepalaistu garām jaunumus par sistēmu “Mans Lauks”, pieraksties mūsu ikmēneša informatīvajam izdevumam: <https://ej.uz/manslauksjaunumi>.

* Sistēmas Lopkopības sadaļa tiek izstrādāta 16.1. pasākuma “Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai” ietvaros.

Sagatavoja LLKC Klientu apkalpošanas atbalsta daļa un Silvija Dreijere, LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

ĪPAŠĀ PVN REĢISTRĀCIJAS KĀRTĪBA NO 1. JŪLIJA

Dalai mazo uzņēmēju galvassāpes līdz šim radīja pienākums obligāti reģistrēties PVN maksātāju reģistrā, ja tiek saņemti pakalpojumi no citas dalībvalsts uzņēmuma. Piemēram, informācija par naktsmītni tiek izvietota vietnē booking.com, preces tiek tirgotas Etsy platformā vai tiek izmantoti Facebook reklāmas pakalpojumi.

No šī gada 1. jūlija stājās spēkā patīkamas izmaiņas tiem uzņēmējiem, kuriem vienīgais iemesls reģistrācijai PVN maksātāja statusā bija no citām valstīm saņemtie pakalpojumi vai arī citās ES dalībvalstīs iegādāto preču vērtība, kas pārsniedz 10 000 eiro gadā.

Jauno PVN reģistrācijas kārtību nosaka "PVN likuma" 139.² pants. Tātad tām personām, kurām citu apstākļu dēļ nav jāklūst par PVN maksātājiem, ir iespēja reģistrēties PVN reģistrā, tomēr neklūstot par pilnvērtīgiem PVN maksātājiem, ja tās:

- saņem citas dalībvalsts nodokļa maksātāja vai trešās valsts, vai trešās teritorijas nodokļa maksātāja (pakalpojuma sniegšanas vietu nosaka pēc likuma 19. panta pirmās daļas vai/un
 - iepērk preces ES virs 10 000 eiro.
- Izmantojot VID rīkotā semināra materiālu, salīdzināsim PVN piemērošanas kārtību pirms un pēc 1. jūlija:

Lai pieteiktos jaunajai PVN maksātāšanas kārtībai saskaņā ar PVN likuma 139.² pantu, nodokļu maksātājam VID Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā (EDS) pirms darījuma jāiesniedz noteiktas formas iesniegums. Par reģistrāciju VID pieņem lēmumu piecu darba dienu laikā.

Kā darbojas jaunais īpašā kārtībā reģistrētais PVN numurs?

To drīkst lietot **tikai** ārvalstu pakalpojumu un ES preču iegādei. Vietējiem darījumiem PVN joprojām netiek piemērots. Priekšnodokli par saņemtajiem pakalpojumiem un precēm **atskaitīt nevar**. Piemērs PVN aprēķinam īpašajā kārtībā.

Uzņēmums, kas nodarbojas ar viesu īstermiņa izmitināšanu un izmanto ārvalsts platformas pakalpojumu, 2025. gada 7. jūlijā reģistrēts īpašā PVN reģistrācijas kārtībā (atbilstoši 139.² pantam).

Ārvalsts platformu informē par PVN numuru (informācija par derīgu PVN numuru pieejama VIES).

Viesu izmitināšanas pakalpojumam nepiemēro PVN.

Uzņēmums saņem platformas izmantošanas pakalpojumu viesu izmitināšanai:

- platforma informēta par derīgu PVN numuru,
- saņemts rēķins par platformas pakalpojumu 10 eiro (PVN nav piemērots),
- uzņēmums aprēķina PVN par saņemto pakalpojumu 2,10 eiro (21% no 10).

Uzņēmums sniedz viesu īstermiņa izmitināšanas pakalpojumu par 50 eiro:

- viesu izmitināšana par 50 eiro, nepiemērojot PVN.

Līdz 30.06.2025	No 01.07.2025.
Piemēram, viesu izmitināšanas pakalpojums Latvijā, izmantojot ārvalsts platformu	
Platformas izmantošanas pakalpojums 10 eiro PVN 2,10 eiro priekšnodoklis 2,10 eiro Viesu izmitināšanas pakalpojums par kopsummu 50 eiro (44,64 + 5,36) PVN 12% 5,36 eiro Tiesības uz priekšnodokli par nepieciešamajiem izdevumiem PVN maksājums 2,10-2,10+5,36 = 5,36 Papildu priekšnodoklis	Platformas izmantošanas pakalpojums 10 eiro PVN 2,10 eiro Viesu izmitināšanas pakalpojums par kopsummu 50 eiro (bez PVN) PVN maksājums 2,10-2,10+5,36 = 5,36 Papildu priekšnodoklis

Kā samaksāt īpašajā režīmā aprēķināto PVN?

Īpašā kārtībā reģistrētam nodokļa maksātājam PVN, kas aprēķināts no saņemto pakalpojumu vērtības un preču iegādes ES teritorijā, jāiemaksā valsts budžetā 23 dienu laikā pēc mēneša, kad:

- saņemts pakalpojums, kura sniegšanas vietu nosaka saskaņā ar likuma 19. panta pirmo daļu,
- veikta preču iegāde ES teritorijā.

PVN summu aprēķina un deklarē, izmantojot "Paziņojumu par PVN samaksu".

Ja persona, kas ir PVN maksātājs parastajā kārtībā, saprot, ka viņam ir izdevīgi izmantot īpašo PVN numuru, tad no 1. jūlija ir iespējams kļūt par PVN maksātāju atbilstoši PVN likuma 139.² pantam. Mainot PVN maksātāja statusu, būs pienākums:

- iesniegt PVN deklarāciju par beidzamo taksācijas periodu,
- iesniegt paziņojumu par atlikumā esošajiem aktīviem, par kuriem atskaitīts priekšnodoklis un triju darbdienu laikā no paziņojuma iesniegšanas samaksāt aprēķināto PVN.

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

Līdz 30.06.2025	No 01.07.2025.
Piemēram, preču tirdzniecība Latvijā, izmantojot ārvalsts platformu	
• Obligāta reģistrācija PVN • Par saņemto platformas izmantošanas pakalpojumu aprēķina PVN ar tiesībām uz priekšnodokli • Preces tirgo ar PVN • Ir tiesības uz priekšnodokli	• Ir tiesības reģistrēties īpašā PVN reģistrācijas kārtībā • Par saņemto platformas izmantošanas pakalpojumu aprēķina PVN bez tiesībām uz priekšnodokli • Preces tirgo bez PVN • Nav tiesību uz priekšnodokli
Piemēram, viesu izmitināšanas pakalpojums Latvijā, izmantojot ārvalsts platformu	
• Obligāta reģistrācija PVN • Par saņemto platformas izmantošanas pakalpojumu aprēķina PVN ar tiesībām uz priekšnodokli • Viesu izmitināšana ar PVN • Ir tiesības uz priekšnodokli	• Ir tiesības reģistrēties īpašā PVN reģistrācijas kārtībā • Par saņemto platformas izmantošanas pakalpojumu aprēķina PVN bez tiesībām uz priekšnodokli • Viesu izmitināšana bez PVN • Nav tiesību uz priekšnodokli
Piemēram, grāmatvedības pakalpojumu sniedzējs Latvijā, kas veic periodiskus maksājumus ASV uzņēmumam par programmatūras licencēm	
• Obligāta reģistrācija PVN • Par licences maksājumu aprēķina PVN ar tiesībām uz priekšnodokli • Sniedz grāmatvedības pakalpojumus ar PVN • Ir tiesības uz priekšnodokli	• Ir tiesības reģistrēties īpašā PVN reģistrācijas kārtībā • Par licences maksājumu aprēķina PVN bez tiesībām uz priekšnodokli • Sniedz grāmatvedības pakalpojumus bez PVN • Nav tiesību uz priekšnodokli

LEADER

AR LEADER ATBALSTU SALDUS NOVADĀ IZVEIDOTA TRAUMATOLOGA–ORTOPĒDA PRIVĀTPRAKSE

Kad medicīna satiekas ar inovāciju un vietējo iniciatīvu, rodas kas vairāk nekā vienkārši ārsta kabinets. Saldus novadā izveidotā traumatologa–ortopēda privātprakse “ERTO prakse” ir dzīvs piemērs tam, kā vietējie iedzīvotāji ar LEADER atbalstu var radīt pārmaiņas visam reģionam – sākot no veselības aprūpes pieejamības līdz zinātniskiem pētījumiem pasaules līmenī.

Saldus novadā tapis ievērojams jaunievedums veselības aprūpes nozarē – traumatologa–ortopēda privātprakse, kas ne tikai būtiski uzlabojusi vietējo iedzīvotāju piekļuvi medicīniskajai palīdzībai, bet arī kļuvusi par paraugu sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) iespējām. Projekts, kas īstenots ar LEADER atbalstu, rāda, kā mērķtiecīga vietējā iniciatīva var pārveidot veselības aprūpi reģionā un uzlabot dzīves kvalitāti visai kopienai.

Vēsturiska problēma – mūsdienīgs risinājums

Pirms SIA “ERTO prakse” izveides Saldus novadā bija ļoti ierobežotas iespējas saņemt traumatologa–ortopēda konsultāciju, nemaz nerunājot par mūsdienīgu pakalpojumu spektru. Pacienti nācās doties uz Rīgu vai Liepāju, nereti gaidot vizīti pat vairāk nekā 10–20 dienas – laiks, kas traumu gadījumā var izrādīties kritisks.

Šodien situācija ir kardināli mainījusies – divreiz nedēļā Saldū iespējams saņemt konsultāciju pie speciālista privātp praksē, izgatavot ģipsi vai ortozes, saņemt injekcijas locītavās ultrasonogrāfijas kontrolē, kā arī izmantot attālinātas konsultācijas trīs valodās vai pieņemt mājas vizīti. Tas ir pakalpojumu klāsts, kas līdz šim reģionā vienkārši nepastāvēja.

Inovācijas, kas pārsteidz pat galvaspilsētu

“ERTO prakse” nav vienkārši ārsta kabinets – tā ir inovatīva platforma, kurā tiek ieviestas progresīvas medicīnas tehnoloģijas un pieejas. Projekta ietvaros ieviesti vairāki būtiski jaunievedumi:

- **WoodCast ģipsis** – Somijā ražots bioloģiski noārdāms un atkārtoti izmantojams materiāls;
- **3D drukāts ģipsis**, kas pielāgots katram pacientam individuāli – arī bērniem;

**“ERTO prakses”
vadītāja Evita Rumba**

Foto: Daina Marcinkus

- **USG kontrolētas injekcijas** locītavās (pieejams Saldū, Ventspilī);
- **Virtuālais kabinets** trīs valodās – latviešu, angļu un krievu;
- **Konsultācijas klātienē** vai pacienta dzīvesvietā, nodrošinot pieejamību ikvienam.

Prakses vadītāja Evita Rumba papildus medicīniskajai darbībai aktīvi darbojas zinātnē – viņa studē doktorantūrā Rīgas Stradiņa universitātē un savā pētniecībā iesaista arī prakses pacientus, tādējādi veidojot unikālu sadarbības modeli starp medicīnu un zinātni. Promocijas darba tēma ir “Ārstēšanas funkcionālā rezultāta novērtēšana pacientiem ar kājas greizo īkšķi”.

Ārste par valsts finansējumu operē pacientus, kuriem ir dažādas pēdas un pēdas locītavas saslimšanas un traumas, tajā skaitā pēdas īkšķa deformācija, un kuriem operācija var palīdzēt. Kopš 2024. gada uzsāktas greizā īkšķa un citu pēdas pirkstu mazināšanas operācijas.

Jāsaglabā, kamēr nesāp

Vai ārstiem un zinātnē aktuāli meklēt aizvien jaunas metodes, kā palīdzēt cilvēkiem ar nodilušām locītavām vai “greizo īkšķi”, tāpēc, ka cilvēce noveco, dzīves ilgums palielinās, un ir aizvien vairāk senioru, kuri vēlas pilnvērtīgi dzīvot un kustēties? Protams, ka pētījumi turpinās arī saistībā ar nodilušām locītavām, tiek meklētas jaunas ārstēšanas metodes un uzlabotas esošās.

Reizēm pacientiem pēdā parādās sāpes – īkšķa pamatnē, pēdas vidusdaļā vai pēdas locītavā, kas sākas pakāpeniski, bet pēc kāda laika kļūst tik spēcīgas, ka ierobežo ikdienas aktivitātes. Viena no šādām saslimšanām ir stīvais īkšķis – dzīves laikā iegūta saslimšana, kad nodilst skrimslis kauliem, kas veido pēdas īkšķa pamatnes locītavu.

Katra cilvēka dzīvesveids, izvēlēta profesija un ikdienas ieradumi atspoguļojas ķermenī – vienas locītavas kustina vairāk nekā citas, vienu ķermeņa pusi nodarbina intensīvāk nekā otru. Traumatologe–ortopēde atkārtoti pašu, ko mēdz skandināt ģimenes ārsti, fizioterapeiti, neirologi un... diezin vai ir kāds mediķis, kurš nepiekrīst, – visefektīvākā kaulu un locītavu slimību profilakse ir sabalansēta, regulāra kustēšanās un pilnvērtīgs uzturs.

► 6. lpp.

VIENĪGĀ VIETA KURZEMĒ!

KOKA ĢIPSIS WOODCAST

IEVISTI JAUNI VIRZIENI ORTOPĒDIJĀ UN TRAUMATOLOĢIJĀ SALDUS NOVADĀ

DR. EVITA RUMBA
PIĒARSTĀ, LV
T. +371 23991101

ERTOprakse

PROJEKTĀ IEGĀDĀTI PAMATLĪDZEKĻI!

- ▶ SILDIERICE ĢIPSA/ORTOZES (CAST/SPLINT) IZGATAVOŠANAI
- ▶ KIRURGISKĀ LAMPA
- ▶ PORTATĪVAIS DATORS ELEKTRISKĀS KUSĒTES
- ▶ PORTATĪVA ULTRASONOGRAFĪJAS IERICE
- ▶ MULTIFUNKCIONĀLS LĀZERA PRINTERIS

5. lpp.

“Vingrošana pie fizioterapeita jau ir izcili labi, taču efekts ir jebkurām kustībām – riteņbraukšanai, nūjošanai, dejošanai, peldēšanai. Galvenais – darīt regulāri, lai muskuļi un locītavu saites saglabā elastību un spēj noturēt mūsu skeleta kaulus savās vietās,” saka ārste.

Turpinot tēmu par pēdu īkšķu deformācijām, jāatzīmē, ka nav viena konkrēta iemesla, kas to rada, bet svarīgs iemesls ir ģenētiska predispozīcija. Noteiktā mērā procesu var bremzēt ar fizioterapiju, dažādām ortopēdiskām starplikām, ortoziem, ortopēdiskajām zolītēm un apaviem.

Ilgspēja un vietējā sadarbība

“ERTO prakse” ir arī piemērs videi draudzīgai un ilgtspējīgai uzņēmējdarbībai. *WoodCast* ģipsis, ko tā izmanto, ne tikai samazina atkritumus, bet arī ļauj samazināt tradicionālo resursu patēriņu. Papildus tam izveidota cieša sadarbība ar SIA “Saldus medicīnas centrs”, tā veidojot noturīgu un efektīvu veselības aprūpes tīklu Saldus novadā.

Vairāk nekā tikai medicīna

Traumatologa–ortopēda privātprakse izveidota ar vietējās rīcības grupas “Saldus rajona attīstības biedrība” atbalstu LEADER finansējuma ietvaros. Šis projekts nav tikai pakalpojumu paplašinājums – tas ir ieguldījums Saldus novada cilvēkkapitālā un paraugs LEADER iniciatīvu efektivitātei. “ERTO prakse” pierāda, ka reģionālā attīstība nav tikai infrastruktūra, bet arī cilvēks un viņa iespējas saņemt kvalitatīvu dzīves atbalstu savā novadā.

Saņemot LEADER finansējumu, izveidots privātprakses kabinets Saldus medicīnas centra ēkā, piedāvājumu papildinot ar efektīvām, inovatīvām ārstēšanas metodēm.

Šis LEADER projekts parāda, ko nozīmē attīstība praksē

SIA “ERTO prakse” izveide pierāda, ka SVVA pieeja – vietējo iedzīvotāju aktīva iesaiste un iniciatīva – ir ne tikai iespējama, bet arī spēj radīt ilgtermiņa mērāmus rezultātus. Tā ir attīstība, kas sākas ar vajadzību, turpinās ar ideju un noslēdzas ar praktisku ieguvumu katram novada iedzīvotājam.

Projekta izvirzītājs konkurssam “Dižprojekts 2024” – biedrība “Saldus rajona attīstības biedrība”

LEADER vietējā rīcības grupa – “Saldus rajona attīstības biedrība” konkursā “Dižprojekts 2024” par aizvadītā gada LEADER programmas Dižprojektu pieteica Saldus traumatoloģes–ortopēdes Evitas Rumbas projektu, kas ieguvis otro vietu. Uzvarētāju noskaidrošanai bija svarīgs arī balsojums sociālajos tīklos.

Ja Tev ir kāda ideja, kuru Tu vēlies īstenot – atrodi savas teritorijas vietējo rīcības grupu (VRG) un sazinies ar to! VRG Tev palīdzēs saprast, vai Tava ideja atbilst vietējās attīstības stratēģijai. Iesniedzot savu projektu, tas piedalīsies projektu konkursā, uz kuru pieteikšanos Tavas teritorijas VRG izsludinās savā noteiktā laikā. Nepalaid garām – sazinies ar savu VRG jau šodien!

Raksts sagatavots sadarbībā ar laikrakstu “Saldus Zeme” un Saldus rajona attīstības biedrību.

PROJEKTI

LITENĒ TOP INOVATĪVS DABAS PRODUKTS

SIA “Sita Nature Park” Gulbenes novada Litenes pagastā realizē *LIFE Upcycling Grass* projektu “Tehnoloģisko risinājumu pilotprojekts zāļu biomasas ilgtspējīgai un klimatam draudzīgai apsaimniekošanai”. Projekta ietvaros ir izstrādāta un uzstādīta mobila granulēšanas iekārta mazvērtīgo zāļu pārstrādei.

LIFE Upcycling Grass projekta darbības gaitā tiks ieviestas tehnoloģijas, apritīgas uzņēmējdarbības modeļi un veicināšanas mehānismi, kas sekmēs gan ilgtspējīgu zālāju apsaimniekošanu, gan veselīgu kūdrāju aizsardzību, aizstājot lauksaimniecības produktus no neatjaunojamiem resursiem ar jauniem, ekonomiski konkurētspējīgiem un mazāk SEG intensīviem produktiem, kas ražoti no zālāju biomasas materiāliem.

Latvijā ir daudz dabisko zālāju, kuros apsaimniekojot, rodas pārpalikumi – nopļautā zāle. Tā ir vērtīga biomas, kas bieži vien netiek izmantota, jo nav piemērota lopbarībai vai arī ir sezona, kad zāles ir pārāk daudz. Taču dabiskajiem zālājiem, lai tie saglabātos, pļaušana ir nepieciešama. Tāpēc tika meklēti risinājumi – kā varētu izmantot nopļauto zāli, radot pievienoto vērtību un tādā veidā nodrošinot to, ka dabiskie zālāji tiek apsaimniekoti.

SIA “Sita Nature Park” Gulbenes novada Litenes pagastā apsaimnieko Sitas Pededzes dabas lieguma teritoriju. Tā ir plaša dabīgo palieņu pļavu, bioloģiski vērtīgu zālāju, parkveida pļavas Pededzes upes krastos un citu retu biotopu, kā arī putnu aizsargājama teritorija. Stāsta saimnieks **Jurijs Prokofjevs**: “Pļavas šeit ir bijušas simtiem gadu. Pļavas, kuras nekad nav redzējušas ķīmiskos mēslojumus, jo te valda dabas likumi un mēs, saimniekojot šeit, dzīvojam pēc šiem likumiem. Visā mūsu saimniecības darbība ir pakārtota, lai saglabātu šīs dabas vērtības mūsu nākošai

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Foto: Anita Rozenberga

SIA "Sita Nature Park" vadītājs Jurijs Prokofjevs

paaudzei, tāpēc pirms četriem gadiem uzsākām gaļas liellopu audzēšanu savā saimniecībā Pededzes upes krastā".

Palieņu plāvās bioloģiskais zālāju sastāvs ir daudzveidīgs, tomēr ļoti daudz aug grīši, tos dzīvnieki ēd nelabprāt. Arī sagatavotā lopbarība ar lielu grīšļveidīgo sugu īpatsvaru dzīvniekiem ziemošanas periodā negaršo. Savukārt, ja vasaras sezona ir mitra, kā šogad, tad plāvās izaug liels biomasas daudzums, kurš nevienam tā īsti nav arī vajadzīgs.

Ideju par mazvērtīgās un par daudz saražotās produkcijas – siena ruļļu – tālāku izmantošanu līdz projekta realizācijai Jurijs izloloja piecu, sešu gadu periodā. Šobrīd Litenes pagasta "Vārpiņās" ir uzstādīta mobilā rūpnīca – jūras konteiners, kurā izvietota granulēšanas iekārta. Otrā konteinerā būs fasēšanas iekārta, kur saražotās granulas tiks fasētas divu daudzumu iepakojumos. Konteinerā iemontētās iekārtās biomasu tiek sasmalcināta, vienmērīgi sajaukta, karsēta 90 līdz 95 grādu temperatūrā un granulēta. Rezultātā granulas ir sterils materiāls, vienas nezāļu sēklas kļūst dīgtnespējīgas.

Pēc projekta realizācijas tiks izstrādāti, pārbaudīti un vietējā un starptautiskajā tirgū laisti klajā vismaz četri jauni produkti no granulētas un sasmalcinātas biomasas kā mēslošanas līdzekļu un lauksaimniecības pārtikas piedevu izejvielas:

- Granulas kā pakaiši liellopu mītnēs, jo tās var absorbēt mitrumu un smakas;

Mobilā granulēšanas iekārta mazvērtīgo zālāju pārstrādei

- Mēslojums augsnes uzlabošanai. Karsēšanas rezultātā izmainās biomasas ķīmiskais sastāvs un tas palīdz kūsmēsliem krātuvēs vai kaudzēs ātrāk sadalīties. Tālāk četru līdz piecu mēnešu laikā veidojas biohumuss, kas, iestrādājot augsnē, veicinātu augsnes atdzīvināšanu bez ķīmiskajiem mēslošanas līdzekļiem;

- Stādu substrāts ar zālāju biomasu. Granulas varētu pielietot kā kūdras aizvietotāju substrātos, piemēram: gurķiem, tomātiem mazdārziņos. Šeit sadarbībā ar SIA "Bioefekts" darbiniekiem notiks pētījumi un tālāk arī ražošana. Iestrādes šiem virzieniem jau ir sākušās;

- Ar mikroorganismiem bagātināta lopbarība piena un gaļas liellopiem. Rezultātā granulas varētu izmantot dzīvnieku ēdināšanā, lai samazinātu atraugas un līdz ar to arī metāna izdalīšanos atmosfērā.

Saimnieks Jurijs turpina: "Mēs esam gatavi sienu arī iepirkt no saimniekiem, kas apsaimnieko Lubānas mitrājus, Teiču rezervāta platības vai dabisko zālāju platības. 50–60 kilometri būtu tas attālums, kad atmaksātos siena transports. Mūs neinteresē botāniskais sastāvs, bet gan mitruma rādītāji. Mitrums siena ruļļiem vēlams 14 līdz 16 procentu robežās".

Projekta realizācijas posmos būs iespēja pārbaudīt un demonstrēt dažādas novatoriskas tehnoloģiskas pieejas klimatam labvēlīgai zālāju apsaimniekošanai un zālāju biomasas izmantošanai, ilgtspējīgu un ekonomiski konkurētspējīgu lauksaimniecības produktu ražošanai un izmantošanai dārkopībā un mežsaimniecībā. Tā būtu iespējams aizstāt esošos produktus, piemēram, kūdru, kas ir neatjaunojamais dabas resurss un saistīts ar augstu emisiju līmeni, kā arī novērtēt projektā ieviestās apritīgās zālāju apsaimniekošanas pieejas ietekmi uz klimata pārmaiņu mazināšanas mērķiem, bioloģisko daudzveidību un vietējo ekonomiku.

Projekta realizācijā ir iesaistīti pieci partneri. Vadošais partneris ir Latvijas Dabas fonds, pārējie partneri: SIA "Sita Nature Park", Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava", SIA "Bioefekts" un biedrība "Baltijas krasti".

Anita ROZENBERGA,
LLKC Gulbenes biroja
lopkopības konsultante
e-pasts:
anita.rozenberga@llkc.lv
tālr. 26541865

DĀRZKOPIBA

KĀPĒC PĀRPLŪST LAUKI?

Uz Zemes mainoties klimatiskajiem apstākļiem, mainās to ietekme uz Zemi kopumā un konkrēti – uz augsni. Klimatiskie faktori ietekmē augsni lauksaimniecībā, tajā skaitā dārzkopībā. To paveic tādas meteoroloģiskās parādības kā lietus, vējš, sals un sniegš.

Šo faktoru ietekmē rodas dažādas negatīvās parādības kā augsnes izskalojumi, mehāniskā augsnes aizplūšana, augsnes struktūras noārdīšana u. c. To visu var pastiprināt vai samazināt cilvēka ietekme. Ir daudzi tehnoloģiskie paņēmieni un iespējas, kā mazināt augsnes degradācijas dinamiku.

Šoreiz par vienu no svarīgākajiem faktoriem, tas ir, par ūdens un augsnes mijiedarbību. Bez ūdens nav iedomājama augsnes pastāvēšana un augu augšana tajā. Pēdējos gados redzam, un jo sevišķi šajā sezonā, ka daudzviet intensīvu nokrišņu gadījumā rodas būtiskas problēmas, pat tiktāl, ka lauksaimniekiem ir jāpiesakās bojājumu kompensācijām. Pašlaik gan notiek bojājumu apzināšana, foto fiksācija, respektīvi, lai saprastu, cik daudz ir patieso ūdens radīto bojājumu.

Mēģināsim saprast, vai visu mēs varam novelt uz dabas pleciem, ka, lūk, daba rada mums ekstremālus laika apstākļus un rezultātā mums rodas lielas problēmas. Objektīvi vērtējot, tā ir tikai daļēja patiesība.

Ūdens apriti ietekmē vairāki faktori.

Meži

Meži ir ne tikai vieni no mikroklimata, bet pat klimata veidotāji. Kā lai neatceras stāstu no grāmatas “Gajas dārzs”, kur Arizonas tuksnesī tika izveidota maza kokaugu saliņa 500 m² platībā. Tur bija liela augu daudzveidība, kas pievilināja daudzas citas dzīvības sugas. Tas nozīmē, ka kokaugiem ir milzīga loma vides faktoru ietekmēšanā. It sevišķi tas attiecas uz ūdens piesaistīšanu. Respektīvi meži ir milzīgs ūdens resursu akumulētājs, kā arī tiem ir liela loma ūdens kopējā aprītē. Tas nozīmē, ka, aktīvi ietekmējot mežu produktīvās platības, tās izcērtot, būtiski tiek mazināta mežu loma ūdens aprītē un tā akumulācijā. Vēl vairāk, šobrīd aktīvā mežu teritoriju sagatavošana vēja parku ierīkošanai ir ļoti tuvdzī-

Arvien biežāk vērojama aina Latvijas lauksaimniecības zemēs – lieka ūdens uzkrāšanās

ga rīcība, jo tas vēl vairāk pastiprinās ūdens aprites traucējumus, samazinās dabiskās ūdens uzkrāšanās iespējas, pat neņemot vērā tiešo ietekmi uz ūdens apriti. Rezultātā lauksaimniecības platības būtiski izjutīs vēja parku ietekmi. Meži ir ļoti spēcīgs kopējo ekosistēmu stabilizējošs faktors. Diemžēl ārkārtīgi spēcīgā mežizstrādes lobiju ietekme nerāda neko labu.

Skandināvijā piekoptā kailciršu prakse rada aizvien vairāk platību, kas funkcionalitāti atgūst pamazām. Ekosistēmas atgriešanās notiek tikai 40 gadu laikā, tā ir viena cilvēku paaudze. Diemžēl joprojām nesadzirdēti paliek tie mežu nozares speciālisti, kuri iesaka, ka vajag izmantot Vācijas pieredzi, kas no platības izņem produktīvākos kokus, ļaujot pārējiem kokiem un sistēmai turpināt funkcionēt, tajā skaitā pildot lomu ūdens aprites un uzkrāšanas nodrošināšanā. Kamēr ekonomiskais faktors prevalēs pār veselo saprātu, kopējā situācija, ko sajūst arī lauksaimnieki, tikai pasliktināsies.

Koki un cita rakstura apaugums

Kokaugiem ir neatsverama loma arī lauksaimnieciskajās platībās. Tie

palīdz mazināt meteoroloģisko faktoru ietekmi, mazinot arī ūdens iespējamo agresīvo ietekmi uz sējumiem un stādījumiem.

Joprojām notiek aktīva apauguma noņemšana lauksaimnieciskajās teritorijās, par ko liecina aktīvās dažādu uzņēmumu reklāmas, kas norāda uz pastāvīgu un stabilu pieprasījumu. Atkal izmantotā prakse ir līdzīga kā mežos, tikai un vienīgi kailcirte, labākajā gadījumā atstājot kādu koku. Atkal dominē ekonomiskais faktors, jo jebkura cita metode tiek noraidīta kā neērta un, galvenais, ekonomiski neizdevīga. Cilvēki nesaprot, ka, jo viengabalaināka kļūs lauksaimnieciskā teritorija, jo agresīvāka būs arī ūdens ietekme. Kokaugi aiztur un patērē ūdeni, ja to vairs nav, ūdens notece pieaug, līdz bieži vien raujot augsnes daļiņas. Ātrāk iestājas sausums vai intensīvu nokrišņu gadījumā notiek platību pārplūšana, kas neglābjami bojā sējumus un stādījumus. Skaidrs, ka maniakālā vēlme katru koku apauguma kvadrātmetru pārvērst lauksaimnieciskā platībā, ko var pieņemt atbalsta maksājumiem, mūs noteikti un stabili ved pretī vēl lielākām problēmām.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

8. lpp.

Spītīgā atteikšanās no atbalsta jau nu koku stādīšanai lauksaimnieciskās platībās, izmantojot agromežsaimniecības metodes, situāciju turpina pasliktināt. Viss kā bumerangs nāk un nāks atpakaļ, arvien spēcīgāk un agresīvāk. Pagaidām cēloņu un seku izpratne kā lauksaimnieku, tā lauksaimniecības politiku veidojošu speciālistu vidū ir tālu no vēlamā.

Ūdens notece

Tā ir tiešā veidā saistīta ar iepriekšminētajiem diviem faktoriem. Jo mazākas ir mežu un kokaugu platības lauksaimnieciskajās zemēs, jo spēcīgāka ir ūdens notece, ātri radot ūdens deficītu lauksaimnieciskajās platībās, kam likumsakarīgs rezultāts ir sausums (kārtējie lauksaimniecisko kultūru audzēšanas zaudējumi). Šādu zaudējumu kompensēšana tikai un vienīgi pieaugs. Ja mērķtiecīgi atbalstu novirzītu fragmentētas lauksaimnieciskās ainavas veidošanai, šādi kompensējošie maksājumi ilgtermiņā saruktu. Ūdens noteces regulējošās sistēmas ir ilgtermiņā un no jauna būvējamas, un rekonstruējamās ir obligāti jāveido regulējamās, kas rada iespējas, ja ir nepieciešams, novadīt lielākus ūdens daudzumus, un, ja nepieciešams, ūdeni aizturēt attiecīgajā teritorijā. Diemžēl izbraukuma laikā Aizkraukles novadā nācās redzēt, kā ceļu uzturētāji ūdens noteci nevis sakārtoja pēc būtības, bet gāja vieglākās pretestības ceļu, ierīkojot jaunu caurteku par 0,5 m augstāk, rezultātā lielas platības palika joprojām mitras, vairs netiek pilnvērtīgi nosusinātas, kas upēņu saimniecības īpašniekam liedz pilnvērtīgi apkopt upenājus. Cēloņi un sekas. Harmoniski veidotās saimniecībās var iet vēl pilnvērtīgāku ceļu, veidojot akumulācijas dīķus. Nesen, Zviedrijā esot, redzēju, ka tieši šāds risinājums ir paredzēts vienā no bioloģiskajām saimniecībām. Šis ir viens no kompleksiem jautājumiem, kas jārisina pēc būtības. Pirmkārt, risinājumu dara sarežģītāku tas, ka vienas teritorijas ir saimniekiem īpašumā, bet citas ir iznomātas. Ja pirmajā gadījumā saimnieki salīdzinoši labi pārzina situāciju ar ūdens noteci, tad to, kāda situācija ir kaimiņiem, iespējams, konkrētai pašvaldībai – nē. Tāpēc ne vienmēr tur būs konstruktīva sadarbība, bet tāda ir jāveido, jo tas ļauj izbūvēt sarežģītā-

kas ūdens apsaimniekošanas būves un īstenot projektus. Daudz problemātiskāk ir ar platībām, kurām ir nomnieki, kuri parasti nav pārāk motivēti ieguldīt ūdens infrastruktūras objektos. Vēl grūtāk ir izveidot plānus un projektus kopējai sadarbībai. Skaidrs, ka trūkst kopējā valstiskā redzējuma par reģionālajiem risinājumiem vai vismaz novada līmenī. Cik garš, tik plats, šajā gadījumā nepietiek, ka risinājumus atrod un realizē vienā teritorijā, bet citur ar citām prioritātēm viss paliek pa vecam. Ar ūdens noteci ir kā ar savienotajiem traukiem.

Skaidrs ir tas, ka līdzšinējā pieeja, kas galvenokārt kalpoja pēc iespējas ātrākai ūdens aizvadišanai no teritorijas, vairs neatbilst pašreizējām prasībām.

Meteoroloģiskie apstākļi

Ar ūdeni saistītās meteoroloģiskās dabas parādības ir lietus, lietusgāzes, sniegs. Interesanti ir tas, kas ilggadīgie meteoroloģiskie dati rāda, ka kopumā joprojām nemainās kopējais nokrišņu daudzums, kas ir labā ziņa. Savukārt sliktā ziņa ir tā, ka to sadalījums par mēnešiem ir atšķirīgs, kas lauksaimniekiem nozīmē to, ka veģetācijas perioda laikā, kas ir aprīlis-oktobris vai dažkārt arī marts un novembris, rodas problēmas ar ūdens nodrošinājumu. Nokrišņu nevienmērības samazināšanai tradicionālie risinājumi ir finanšu ietilpīgi, jo prasa laistīšanas sistēmas, prasa dziļurbumus, kas nodrošina neatbilstošu ūdeni laistīšanai, iztukšojot pazemi. Mēs radām problēmas nākotnei, un tās ir divas.

Ar dziļurbuma ūdeni laistītās platības pamazām sasāļojas, ir sākušies procesi, kas potenciāli var novest pie tā, ka šīs platības nākotnē var kļūt nepiemērotas lauksaimniecisko kultūru audzēšanai. Otrs risks ir virsūdeņu nonāksana gruntsūdeņos, kāpēc pieaug risks, ka ūdens no turienes var nokļūt dziļāk pazemes tukšumos. Tas rada draudus virsūdeņu pastāvēšanai, bet tie vajadzīgi kā cilvēkam, tā lopiem, tā arī augiem.

Par to, kādas ir problēmas saistībā ar augsni un ūdens apriti, – otrajā daļā.

Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

ATBALSTS

PAGARINĀTS TERMIŅŠ INFORMĀCIJAS IESNIEGŠANAI PAR CIETUŠAJĀM PLATĪBĀM

Līdz 31. jūlijam (termiņš ir pagarināts) lauksaimnieki LAD var iesniegt informāciju par plūdu un salnu skartajām teritorijām, norādot cietušo platību apmēru un kultūras.

Informāciju var iesniegt LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā sadaļā “Citi pieteikumi” – te kā tēmu ir jāizvēlas “Lietavu pieteikums” vai “Salnu pieteikums” un jāaizpilda informācija par katru cietušo lauku.

Lai raksturotu situāciju saimniecībā, par katru cietušo lauku obligāti jāiesniedz šāda informācija:

- cietušā lauka fotoattēls ar ģeotelpiskajām koordinātēm,
- lauka numurs,
- kultūraugs,
- visa lauka platība ha,
- cietusī lauka daļa procentuāli,
- kā arī var uzrakstīt komentāru (piezīmes).

LAD vērs uzmanību! Fotoattēliem obligāti jābūt ar ģeotelpiskajām koordinātēm.

Aicinām informāciju iesniegt LAD mobilajā lietotnē, lai attēli ar ģeotelpiskajām koordinātēm tiktu pievienoti pieteikumam. Mobilajā lietotnē to varēs izdarīt sadaļā “Postījumi”, izvēloties lietavu vai salnu pieteikumu. Ja kāds lauksaimnieks ir atsūtījis fotogrāfijas ar cietušajiem laukiem jau iepriekš, LAD lūdz iesniegt informāciju atkārtoti.

Zemkopības ministrija lēmusi par termiņa pagarinājumu, jo 2025. gada maijs bija bagāts nokrišņiem, lauksaimnieku sējumus un stādījumus ir skāruši pamatīgi plūdi, applūdinot tīrumus un dārzus, iznīcinot daļu šī gada ražas vai būtiski samazinot ražību kultūraugu platībās. Turklāt situācija neuzlabojās arī jūnijā, kad nokrišņu daudzums pārsniedza attiecīgā mēneša dekādes normas. Augsne ir pārmitra, starp vagām sakrāties ūdens, uz lauksaimniecības zemēm un zemākās vietās redzamas ūdens lāmas, arī upju palienes ir applūdušas.

LAD informācija

GRAUDKOPIĀ

JĀSAPROT, KO LATGALES ZEME VAR DOT

Jaunais zemnieks Artis Čoičs Ludzas novada Salnavas pagastā saimnieko piekto sezonu, divas no tām bija ne īpaši labvēlīgas lauksaimniekiem. Arī šī sezona uzlikusi nopietnus pārbauījumus, pat ļoti satraucošus.

Ar Arti sarunājāties pirms Jāņiem, kad vēl turpinājās maijā iesākušās lieta-vas. Tajā brīdī īpašs optimisms par gaidāmajiem sezonas darbu rezultātiem nevienam nebija. Tāda pasmaga sezona. Arī Artas saimniecībā 12 ha lielais auzu lauks izslīka. Nomiglot daļu lauku paspējis, līdz tehnika sākusi grimt. Iepriekšējā dienā pirms sarunas viņš kopā ar agronomi bija vērtējis atlikušos laukus, lai saprastu, ko vēl var paveikt, analizējuši nepieciešamās augu aizsardzības līdzekļu devas.

Foto: no saimniecības arhīva

Jaunais zemnieks Artis Čoičs

Lielākās platības – ziemas kviešiem

Saimniecībā lielākās platības aizņem ziemas kvieši. Pavasarī iesēti vasaras kvieši, auzas. Problemātiskāk ir ar tauriņziežu kultūrām – pupām, zirņiem, tur sava veida specifika. Audzējot pupas, grūti iztikt bez kalts, jo sēklu nogatavošanās pākstīs nav vienmērīga. Zirņu gatavība ir vienmērīgāka. To sēja šopavas- sar gan izpalika, jo uz sagatavotā lauka ar tehniku vienkārši nevarēja uzbraukt. Šoruden plānots iesēt ziemas rapsi. Ar lieliem ieguldījumiem un atbilstoši gaidāmo rezultātu tā ir tāda sava veida azartiska kultūra.

Kopumā tiek apstrādāti vairāk nekā 150 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Platība diezgan sadrumstalota. Tie ir vairāk nekā 40 lauki, kuru reljefs mēreni līdzens, protams, neiztikt bez slīpumiem un pauguriem.

Artis saka: “Ir jāsaprot, ko reāli Lat-gales zeme var dot, kādas šķirnes izvē-

lēties.” Tiek sētas tikai pārbaudītas, iz-vērtētas šķirnes. Artim vispār raksturīgi ir skatīties, vērot, analizēt. Jautāts, kurš tad ir sirdij tuvākais darbs, atbild, ka reāli visi. Sākot jau ar sēšanu, kad pēc tam redzi sakoptu lauku, un brīdi, kad labība dīgst. Arī miglošana ir interesants process. Vērot, tad “noķert” precīzo mo-mentu. Skaties un gaidi, vai tas augs būs *pateicīgs*. Tad nāk graudu kulsana ar tai raksturīgo dunoņu un smaržu. Tā viņš tēlaini prot izteikties par katru darbību.

Kura metode labāka?

Kopš saimniekošanas uzsākšanas Artis pielieto gan minimālo augsnes apstrādi, gan klasisko jeb pamatapstrādi un veic tīrsēju. Reāli, kura metode labā-ka, kā kurš apstrādes veids ietekmējis augsnes auglību un ražību, to tā nevar pateikt. Dabā tiek skatīts katrs lauks. Vāri izplānot vienu variantu, vāri uz-taisīt tehnoloģiskās sliedes laukam, bet plānu dažreiz sanāk mainīt reizes trīs.

Daba prot uzlikt savus noteikumus. Es-tētiskāks skats baudāms, ja lauks apsēts pēc augsnes pamatapstrādes. Bet notei-cošie un praktiskie faktori šīm metodēm ir ekonomiskā puse jeb izdevīgums un saudzējošā attieksme pret augsni. Artis, saprotot, ko nozīmē augsnes erozija, arī bez visiem šobrīd normatīvo aktu no-sacījumiem rudens arumu vasarājiem paredzētajās platībās praktiski neveica.

Saimniekošana sāka ar vecākiem piederošiem dažiem hektāriem zemes, tad klāt pārmantota vectēva zeme. Tas bija arī tāds brīdis, kad pagasta terito-rijā vēl kādus hektārus varēja dabūt. Šobrīd uz zemi pastāv konkurence, brīvu platību nav ne Salnavas pagastā, ne blakus pagastos.

Lai iegādātos pamatlīdzekļus, Artis izlēma startēt ar projektu atbalsta pasā-kumā “Atbalsts gados jaunajiem lauk-saimniekiem uzņēmējdarbības uzsāk-šanai”. Sākumā neveiksmīgi. Kā viņš pats saka: “Tiku “apcirsts” divas rei-

Kopumā tiek apsaimniekots vairāk nekā 150 ha zemes

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

zes”. Pirmajā reizē uzreiz pateikts, ka projektam pēc izvirzītajiem kritērijiem nav nepieciešamais punktu skaits. Arī otrajā reizē nav sanācis. Trešajā piegājienā uzņēmība rezultējies ar pozitīvu Lauku atbalsta dienesta lēmumu investīciju piesaistei, un projekts īsteno. Šis tad arī bijis atspēriena punkts.

Izvēlas lietotu tehniku

Protams, Artis gribētu sev jaunu un modernu tehniku, bet, apzinoties iespējas, izvēlēties lietotās tehnikas piedāvājumu. Dilemmā, vai palielināt zemes platības un startēt projektā jaunas tehnikas iegādei, vai palikt pie esošām platībām, kuras pats var apstrādāt, atbilde bija skaidra. Ir jādara tā, lai nav par daudz, lai vari pārskatīt, redzēt, galu galā rast prieku darbā, kuru vari paveikt pats un pats būt par visu atbildīgs. Nenoliedzama finansiālā puse. Vienas jaunas tehnikas vienības vietā tomēr var iegādāties vairākas lietotas, kas arī kalpo ne slikti. Artis uzkrājis zināmu pieredzi tehnikas jautājumos, jo, pirmkārt, pats veic remontdarbus. Tā ir vislabākā skola, kurā vislabāk izprast katra agregāta niķus un plusus. Regulāri tiek skatīta informācija, lasītas un uzklautas atsauksmes.

Kam jābūt gatavam, lai veiksmīgi īstenotu ne tikai projektos uzņemtās saistības, bet lai vispār sekmīgi darbotos nozarē? Arī šeit Artim ir ātra atbilde – jābūt gatavam uz grūtāko, jābūt stresā par rezultātu, ja neiespringsi, nedomāsi, nerīkosies, nu tad nemaz nevajag mēģināt sākt.

Cik liela būtu tā optimālā platība, kuru varētu apsaimniekot? Artis lēš, ka uzņemties rūpi varētu par kādiem aptuveni 200 ha. Ja vairāk, tad jau gan vismaz virs 300 ha, bet tad ir cita veida nosacījumi, gan strādnieki vajadzīgi, gan atbilstošas jaudas tehnika.

Vajadzību saimniecībā ir daudz

Vajadzību saimniecībā daudz. Uzņēmējs angārs, tomēr nepieciešams otrs. Arī bez graudu kaltes pagaidām iztiek. Darbus noorganizē tā, lai ar kombainu paspētu nokult graudus uz lauka, gan uzreiz pēc tam piegādāt tos firmai. Saspringti, bet līdz šim izdevies novākt graudus ar optimālo mitrumu. Izņemot gadu, kad bija plūdi.

Vai Artis jūt vajadzību turpināt studijas? Par mācībām, pareizāk teikt kvalifikāciju, ir domāts. Pagaidām gan nav vēl saprasts virziens. Viņš atzinīgi

Artis uzskata, ka izdevīgāk iegādāties lietotu tehniku

vērtē iegūtās zināšanas Malnavas kolēžā un neredz vajadzību vienkārši studēt, piemēram, LBTU Lauksaimniecības fakultātē. Drīzāk studijas saistītu ar inženierzinātņi. Regulāri sekojot līdzī nozares aktualitātēm, informācijai, klāt liekot savu pieredzi, citu zemnieku un konsultantu padomus – kopumā iegūta vienreizēja un lietderīga bagātība, ar kuru Artis var droši turpināt saimniekot savā zemē.

Salnavas pagasts daudziem atpazīstams ar tajā notiekošajām kultūras aktivitātēm, ar tradīcijām. Pagastā atrodas dabas parks “Numernes valnis”, izveidota dabas izziņas taka. Tiek uzturēts, kopts Salnavas muižas ēku komplekss ar parku un dīķiem. It kā dabas skaistuma pietiekoši. Ja skatāmies statistikas datus, optimisma par lauku nākotni kopumā ir pamaz – cilvēku skaits arvien samazinās, maz jauno ģimeņu, sārūk skolu un bērnu dārzu skaits, samazinās sabiedriskā transporta plūsma uz reģioniem. Arī Salnavā ir vien nedaudz virs pieciem simtiem iedzīvotāju, slēgta skola, bērnu dārzs. Kāda tad īsti nākotne gaidāma?

Laukos palikuši entuziasti

Laukos kļūst dzīvot sarežģītāk, arī dārgāk. Praktiski visi pakalpojumi ir attālinājušies. Tomēr, kā uzskata jaunais zemnieks, laukos ir palikuši entuziasti, cilvēki ar ciešu pārliecību, kuriem rūp vide, kuriem rūp vienmērīga Latvijas attīstība un latviskā dzīvesziņa.

Artim patīk kultūras aktivitātes, pats gan tajās vairs nepiedalās. At-

balstīt savējos braucis uz Dziesmu un deju svētkiem Rīgā. Laiku pavada racionālāk. Ir pasākumi, kas saista. Hobijs – medības. Šo aizraušanos Artis uzskata par būtisku. Tur ir sava veida noteikumi, darbības, kurās jāpiedalās. Tās nav vienkāršā izpratnē tikai dzīvnieku medības, bet tā ir sadzīvošana ar dabu, tās baudīšana, arī rūpes par to.

Bērnbā Artim, pavisam mazam vēl esot, kartupeļu talkā pirmo reizi tika uzticēta traktora stūre, kur galvenais bija to noturēt taisnā virzienā. No tā brīža pagājis laiks, un Artis ir pārliecināts, ka darbi bērniem jāierāda tad, kad par tiem ir interese. Mazam ir prieks par visu. Un lepnums par to, ka var palīdzēt pieaugušajiem. Arta paldies vecākiem un vec-tēvam par uzticēšanos, par ierādītajām iemaņām dažādos lauku darbos. Daudz kas mainās, nāk klāt jaunas tehnoloģijas, bet ne jau tikai šādā līmenī jāizprot lietas. Ir svarīgi tie mazie pakāpieni, kurus mums parāda, ierāda vecāki, bez liekvārdības, bet ar piemēru. Neuzskatot bērnu par traucēkli, bet par palīgu. Kāpēc šīs vērtības tik ļoti cenšas iznīdēt valstiskā līmenī?

2024. gadā Artis Čoičs Zemkopības ministrijas konkursā “Sējejs” saņēma godpilno laureāta titulu nominācijā “Jaunais veiksmīgais zemnieks”. Balva Artim ir gan novērtējums paveiktajam, gan papildus apliecinājums viņa paša sajūtām, ka tas, ko viņš dara, ir pareizi. Tas, protams, ir arī stimuls tālākai saimniecības pastāvēšanai un attīstībai.

Saimnieks uzteicams par optimismu

LLKC Rēzeknes biroja vadītāja Ina Nagle uzteic Arti par optimismu, par pozitīvo skatījumu, par atklātību, drosmi nākt, jautāt, interesēties. Viņš ir biroja klients, sadarbojas grāmatvedības, ekonomikas un augkopības jomās.

Atliek tikai piebilst, ka ar Arti bija ļoti interesanta saruna. Par katru norisi, kas notiek saimniecībā, par vērtībām dziļākā izpratnē, par dabas radītajām situācijām viņam ir savs konkrēts un pamatots vērojums. Ar katru, kuram darāmais darbs ir sirds-lieta, parasti ir, par ko runāt. **LL**

Anastasija SALENIECE,
LLKC Rēzeknes biroja
lauku attīstības konsultante
e-pasts:
anastasija.saleniece@llkc.lv
tālrs. 25645875

MEŽSAIMNIECĪBA

IESPĒJA DOTIES PIEREDZES APMAIŅAS BRAUCIENOS GAN LATVIJĀ, GAN ĀRZEMĒS

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs regulāri organizē pieredzes apmaiņas braucienus, lai nodrošinātu iespēju iepazīt dažādas mežsaimniecības tēmas un prakses gan Latvijā, gan ārvalstīs. Šādos braucienos meža īpašniekiem, nozares specialistiem un konsultantiem ir iespēja klatienē iepazīt inovatīvus risinājumus, pārrunāt aktuālos izaicinājumus ar ārvalstu kolēģiem un iedvesmoties no labās prakses piemēriem.

Nesen meža īpašnieki un citi nozares pārstāvji apmeklēja Portugāli un Zviedriju.

Portugāle – meža apsaimniekošanas metodes aizsargājamās dabas teritorijās un sertificētu mežu apsaimniekošana

Brauciena ietvaros dalībnieki viesojās meža konsultāciju un sertifikācijas uzņēmumā *2B Forest*, kur iepazīnās ar meža īpašumu un piegādes ķēžu sertifikāciju, tostarp arī ekosistēmu pakalpojumu sertifikācijas iespējām. Īpaša uzmanība tika pievērsta meža sertifikācijas grupu darbībai – to mērķis ir palīdzēt privātajiem īpašniekiem sasniegt augstus apsaimniekošanas standartus.

Pieredze tika gūta korķozolu meža teritorijā, kur apskatīta šīs unikālās ekosistēmas nozīme dabas daudzveidības saglabāšanā un ilgtspējīgā ražošanā. Apskatīts arī *SERQ* pētniecības centrs, kas piedāvā risinājumus tehnoloģiju pārnesei, inovācijām un aprites ekonomikai meža nozarē. Tika apmeklētas eikaliptu un piejūras priežu audzes kā saudzīgas apsaimniekošanas piemēri, kā arī *The Navigator Company* meži un papīra ražotne, kur detalizēti izsekots procesam – no koka līdz papīram.

Zviedrija – medību saimniecības nozīme privāto mežu apsaimniekošanā

Dalībnieki apmeklēja *Öster Malma* – Zviedrijas Mednieku asociāciju. Tika sniegts ieskats tās darbības virzienos, aktivitātēs un mednieku izglītības sistēmā. Apskatīta arī kompleksā esošā vēsturiskā

Portugāles apmeklējuma tēmas – meža apsaimniekošanas metodes aizsargājamās dabas teritorijās un sertificētu mežu apsaimniekošana

muiža un analizēta tās loma mūsdienās.

Elmia Game Fair apmeklējuma laikā bija iespēja iepazīties ar jaunākajām medību aprīkojuma tendencēm, vērot dzinēju un šaušanas paraugdemonstrējumus, kā arī iepazīt medību nozares inovācijas un tehnoloģijas.

Sadarbībā ar Larsu Georgu Hedlundu notika vizīte meža īpašnieku kooperatīva *Södra* īpašumā, kur demonstrēti ilgtspējīgas mežsaimniecības principi un pieejas dzīvnieku radīto postījumu mazināšanai.

Galvenie secinājumi: spēcīgas mednieku organizācijas ir būtiskas medniecības attīstībai un interešu pārstāvībai; Mežsaimniecības praksē jāņem vērā barības bāzes nodrošināšana, saglabājot nozīmīgas koku, krūmu un zālaugu sugas.

Zviedrija – koksnes resursu izmantošana bioekonomikā un modernas pārstrādes tehnoloģijas

Apmeklēti vairāki meža īpašumi, tostarp jaunaudzes, kur būtiskus postījumus nodarījuši dambrieži. Dalībniekus iepazīstināja ar meža atjaunošanas problēmām – īpaši kalnu dienvidu nogāzēs, kur sausuma ietekmi pastiprina saules starojums. Savukārt ziemeļu nogāzēs, kur mitruma apstākļi ir labvēlīgāki, attīstības problēmas gandrīz nebija novērojamas.

Vērtīga pieredze gūta starptautiskajā mežsaimniecības izstādē *Elmia Wood 2025*, kas pulcēja plašu dalībnieku loku

no visas pasaules. Apskatītas jaunākās mežizstrādes un koksnes pārstrādes tehnoloģijas – šķeldošanas iekārtas, droni, manipulācijas sistēmas un citi efektīvi tāti un drošību veicinoši risinājumi.

Apmācības meža īpašniekiem

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs nodrošina dažādas apmācību tēmas meža īpašniekiem un meža nozarē nodarbinātajiem. Viena no tēmām, ko iespējams apgūt, ir “Meža apsaimniekošana kā uzņēmējdarbības veids, kooperācijas iespējas meža īpašniekam (praktiskās nodarbības ārzemēs)”. No 26. maija līdz 12. jūnijam 19 mācību dalībnieki apguva teorētiskās nodarbības *ZOOM* platformā un praktiskās nodarbības – Zviedrijā.

Praktiskās nodarbības norisinājās Zviedrijas Lauksaimniecības universitātē (SLU) Alnarpā un pie kooperatīva *Södra* ilggadēja biedra. Iegūts plašs ieskats Zviedrijas mežsaimniecības vēsturē, plānošanā, tehnoloģijās, loģistikā un ekonomikā, kā arī akcentēta kooperācijas nozīme meža apsaimniekošanā. Secināts – Zviedrijas pieeja mežsaimniecībai balstās uz ekonomiskiem principiem, saglabājot dabas aizsardzības līdzsvaru.

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs arī turpmāk piedāvās iespējas doties mācību un pieredzes apmaiņas braucienos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Aicinām interesentus regulāri ieskatīties mūsu mājaslapā mkpc.llkc.lv sadaļā “Notikumi”, kur publicējam informāciju par plānotajiem pasākumiem un pieteikšanās iespējām.

Mežu apmeklējumi tiek nodrošināti Lauku attīstības programmas investīciju pasākuma 2014.-2020. gadam “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākumu “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” un “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros, LAD līguma Nr. 10.2.1-2.36/23/P23 un 10.2.1-2.36/23/P21. Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Angelika GARBENA,
MKPC komunikācijas
un mārketinga speciāliste
e-pasts:
angelika.garbena@mkpc.llkc.lv

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

DĀNIJA PĀRŅEM ES PREZIDENTŪRU

No 2025. gada 1. jūlija līdz 31. decembrim Dānija būs Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts.

Ar saukli "Stipra Eiropa mainīgajā pasaulē" Dānijas prezidentūra strādās pie drošas, kā arī konkurētspējīgas un zaļas Eiropas.

ES saskaras ar jaunu starptautisko kārtību, ko raksturo nenoteiktība, globāla stratēģiskā un ekonomiskā konkurence un pieaugošs konfliktu līmenis. Tāpēc ES ir jāspēj rīkoties patstāvīgi. ES spēks ir Eiropas vienotībā, stabilā ekonomiskajā pamatā, stabilās demokrātijās un sociāli līdzsvarotās sabiedrībās, kā arī citās lietās. Šis spēks ir jāturpina attīstīt un jāizmanto, lai veicinātu un aizstāvētu gan Eiropas intereses, gan starptautisko tiesisko kārtību. Dānijas ES prezidentūra strādās pie spēcīgas un apņēmīgas ES, kas uzņemas atbildību par savu drošību un savas konkurēt-

spējas stiprināšanu. Tas prasa, lai ES saskaņotu vārdus ar darbiem un risinātu izaicinājumus, ar kuriem tā saskaras. Zaļā pāreja ir būtiska, lai veidotu drošāku un konkurētspējīgāku Eiropu.

Lauksaimniecības un zivsaimniecības padome strādās, lai atvieglotu ikdienas dzīvi lauksaimniekiem, zvejniekiem un pārtikas ražotājiem. Tāpēc Dānijas prezidentūra koncentrēsies uz vienkāršošanu un labāku regulējumu ES lauksaimniecības, pārtikas un zivsaimniecības politikā.

Lai paātrinātu pāreju uz zaļo ekonomiku un nodrošinātu stabilitu, uz tirgu orientētu nozari, ir svarīgi izstrādāt politikas satvaru, kas veicina inovācijas un attīstību pārtikas un lauksaimniecības nozarē.

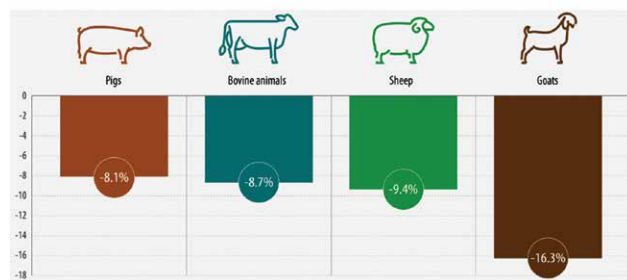
Lai saglabātu ilgtspējīgu un konkurētspējīgu nozari, prioritāte būs savlaicīga 2026. gada zvejas iespēju pieņemšana.

ES TURPINA SAMAZINĀTIES MĀJLOPU SKAITS

2024. gadā ES bija 132 miljoni cūku, 72 miljoni liellopu, 57 miljoni aitu un 10 miljoni kazu.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, visu mājlopu populācijas samazinājās – cūku populācija samazinājās par 0,5%, liellopu par 2,8%, aitu par 1,7% un kazu par 1,6%. Mājlopu populāciju samazinājumi ir pastiprinājuši ilgtermiņa tendenci ES. Salīdzinot ar 2014. gadu, cūku populācija 2024. gadā bija par 8,1% mazāka, liellopu populācija – par 8,7%, aitu populācija – par 9,4% un kazu populācija – par 16,3% mazāka.

Šī informācija ir iegūta no datiem par ES mājlopu populāciju, ko 26. jūnijā publicēja Eurostat.

ES mājlopu skaita izmaiņas 2024. gadā salīdzinājumā 2024. gadu, %

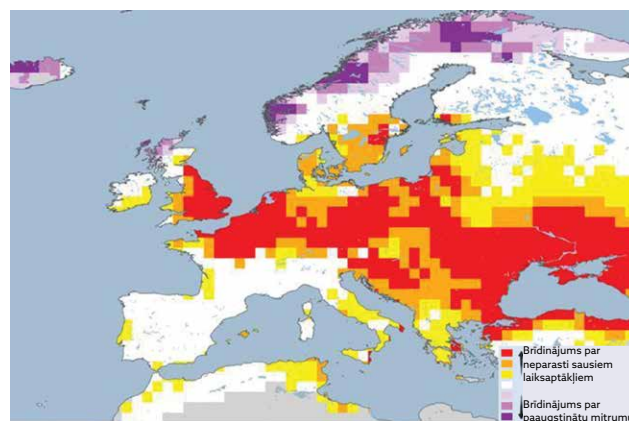
SAUSUMS IETEKMĒ EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBU

Saskaņā ar Kopīgā pētniecības centra JRC ziņojumu "Sausums Eiropā – 2025. gada jūnijs" Eiropa saskaras ar izteiktu sausumu, kas jau ietekmē lauksaimniecību. Ātra un koordinēta rīcība var palīdzēt mazināt riskus un ietekmi.

Spēcīgs sausums skar plašus reģionus Centrāleiropā, Ziemeļeiropā un Austrumeiropā, kā arī Vidusjūras austrumu daļā un Āfrikas ziemeļrietumos, būtiski ietekmējot augu veģetāciju un upes. Šos sausuma apstākļus izraisa lietus trūkums no marta līdz maija beigām, ko vairākos reģionos pastiprināja temperatūras, kas bija virs vidējās. Temperatūras anomālijas, kas pārsniedz vidēji 2 °C, tika novērotas, piemēram, Islandē, Norvēģijas dienvidos, Īrijā, Francijas ziemeļos un Alpos.

Sausuma ietekme jau ir redzama lauksaimniecībā un veģetācijā dažos apgabalos, Austrumeiropā piedzīvojot jaunus veģetācijas stresa apstākļus. Augsnes mitruma deficīts kavē augu augšanu, īpaši Vidusjūras reģionā.

JRC Lauksaimniecības resursu uzraudzības (MARS) biļetenā ziņots, ka Ziemeļrietumeiropā, tostarp Beniluksa valstīs, Francijas ziemeļos un Vācijā, ir vērojams nopietns nokrišņu deficīts, kas rada bažas par ziemas un vasaras kultūraugu ražu, kas drīz tiks sētas. Turpretī Ibērijas pussalā, Itālijā un Grieķijā ir bijis bagātīgs nokrišņu daudzums un

Brīdinājumi par laikapstākļu ietekmi

labvēlīgi apstākļi, kas, piemēram, Spānijā un Portugālē varētu palielināt ražu par 15–20%.

Sezonālās prognozes liecina par siltākiem un sausākiem apstākļiem lielākajā Eiropas daļā šovasar, īpaši ziemeļu un austrumu reģionos. Proaktīvu pasākumu pieņemšana ūdens resursu aizsardzībai palīdzētu samazināt riskus, kas saistīti ar prognozēto pašreizējo sausuma attīstību.

Sagatavoja **Iveta Tomsone**,
LLKC Apgāda vadītāja

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

[illegible]

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

LAUKU ATTĪSTĪBA

“SPRĪDĪŠOS” AUGAM KOPĀ – SARUNA AR ĢIMENI, KAS LAIMI ATRADUSI LAUKOS

Marta Kulačkovska un Jānis Trēde pirms trim gadiem atgriezās Latvijā un izvēlējās dzīvot Jāņa bērības mājās – “Sprīdīšos”, Tukumā novada Degoles pagastā. Par dzīvesveida maiņu, izaicinājumiem un sapņiem nākotnei viņi stāsta ar sirsnību un pārliecību – te ir viņu īstā vieta.

– Esat laukos salīdzinoši neilgu laiku. Kādi bija lielākie izaicinājumi, uzsākot šo dzīvesveidu un saimniekošanu?

Marta: – Izaicinājumu nebija daudz – lēmums atgriezties Jāņa bērības mājās bija skaidrs, jau dzīvojot ārzemēs. Kur gan vēl atgriezties, ja ne tur, kur saknes? Sarežģītākais bija atstāt ierasto dzīvi, pārvest visu, kas mums bija. Sākumā “Sprīdīši” nebija apdzīvojami – kādu laiku dzīvojām pie Jāņa brāļa, pēc tam dzīvoklī Tukumā. Tas bija grūti, jo bijām jau pieraduši pie plašuma un klusuma. Vasaru pavadījām, braukājot uz “Sprīdīšiem”. Jānis veica remontus, es darbojos dārzā. Bet apgrūtināši bija katru vakaru braukt atpakaļ uz dzīvokli. Es vedu visu, ko novācu dārzā, nesu uz ceturto stāvu, marinēju gurķus, konservēju, tad vedām visu atpakaļ uz pagrabu.

Bet, raugoties atpakaļ, šķiet, ka viss notika diezgan gludi, bez lieliem izaicinājumiem. Lielākais gandarījums ir redzēt, cik daudz esam paveikuši un cik labi viss ir izdevies. Nenožēlojam ne mirkli.

– Marta bija pilsētas meitene, Jānis ilgi dzīvojis ārzemēs. Kas šajos trīs gados laukos ir mainījis jūsu skatījumā uz dzīvi un vērtībās?

Jānis: – Esam kļuvuši par spēcīgu pāri un stipru ģimeni – mums tagad ir divi burvīgi dēli. Vērtības būtiski nav mainījušās – ģimene vienmēr ir bijusi galvenā prioritāte.

Marta: – Es arī vienmēr esmu vēlējusies laimīgu ģimeni, un pārējais ir patīkams bonuss. Pilsētā domāju – kāpēc taisīt, ja var nopirkt? Tagad – kāpēc pirkt, ja var uztaisīt! Vislielāko prieku rada tas, ka mēs ar Jāni skatāmies vienā virzienā – tas ļoti atvieglo ikdienu.

– Pirms gada runājāt par sēņu audzēšanu. Kāpēc šī ideja šobrīd ir atlikta?

Marta un Jānis ar dēliem

Marta: – Piedalījāties konkursā “Laukiem būt!” ar ideju audzēt ežu dižadatenes – mēs degām par šo ideju un tā joprojām mūs uzrunā. Taču sapratām, ka mūsu zināšanu līmenis vēl nav pietiekams un būtu nepieciešami nopietni finanšu ieguldījumi.

Ja mums būtu apstiprināts Jauno lauksaimnieku projekts šai idejai, tad šobrīd mēs cīnītos ar sekām savas nezināšanas dēļ. Jā, atzīstam, mēs līdz galam neizpētījām audzēšanas procesu. *YouTube* viss izskatās vienkārši, bet realitāte ir citāda.

Šī pieredze mums iemācīja – pirms ķerties klāt, visu vajag izpētīt līdz detaļām. Sēnes mums joprojām ir tuvas – lietojam tās uzturā, un zinām, ka Latvijā ir labi piemēri, piemēram, Sēņu laboratorija “Spora” Cēsīs. Šī ideja vēl nav atmesta – tā vienkārši gaida īsto brīdi.

Pašlaik koncentrējamies uz to, ko labi protam – audzējam un pārstrādājam dārzeņus, garšaugus. Apstiprināts arī Jauno lauksaimnieku projekts – šogad top siltumnīca, dziļurbums un pārstrādes telpa.

► 16. lpp.

Skats uz "Sprīdīšu" saimniecību

◀ 15. lpp.

Jau šosezon mūsu saimniecībā varēs iegādāties svaigus produktus – dārzeņus, garšaugus, ogas, augļus.

– **Kā izskatās jūsu parastā diena laukos?**

Marta: – Pašlaik liela dienas daļa rit ap bērniem. Ceļos piecos no rīta, dodos stādīt, tad atpakaļ pie bērniem. Vēlāk Jānis dodas uz darbu, bet vakarā mēs maināmies. Viņš pārņem rūpes par bērniem, un es atkal eju darbos. Vasara būs vieglāka. Mūsu lielākais spēks ir spēja vienoties un sadarboties.

– **Kas jūs iedvesmo turpināt – arī brīžos, kad ir grūti?**

Marta: – Mani iedvesmo gatavošana – man patīk ar ēdienu iepriecināt citus. Jānim ļoti patīk bites – viņam ir sava bišu saime, medu lietojam ikdienā.

Galvenā motivācija – bērni, gribas viņiem iedot vislabāko. Mēs vēlamies viņiem parādīt, ka dzīve laukos var būt viegla un piepildīta. Tā ir iespēja iemācīt, kas ir darbs, un ka tas var būt arī patīkams. Pārvarēt grūtus brīžus palīdz arī tas, ka blakus ir atbalstošs dzīvesdraugs, kurš motivē turpināt.

– **Kādas vēl idejas vēlaties attīstīt nākotnē?**

Marta: – Joprojām gribu audzēt sēnes, kaut mazos apjomos. Noteikti vē-

los piedalīties Mājas kafejnīcu dienās – ļoti patīk cept maizi un gatavot. Sāpnis ir ar savu ēdienu radīt prieku citiem.

Gribētos arī bērniem mācīt par ēdienu, organizēt izglītojošas aktivitātes uz lauka – par to, no kurienes nāk ēdiens, kā tas aug. Īpaši šodien, kad bērni bieži izvēlas našķus nevis vecāku pagatavotu ēdienu. Jānis vēlas paplašināt bišu saimi.

– **Kā ir saimniekot kā ģimenei?**

Marta: – Ar maziem bērniem – izaicinoši. Bērni izvelk ārā visu – gan labo, gan sliktu. Bet tajā pašā laikā – ļoti vērtīgi. Tas māca pacietību, iecietību un dod spēku. Redzot bērnu progresu, kad viņi sāk palīdzēt darbiņos, visas grūtības aizmirstas un ir stimulēti doties uz priekšu.

Saimniekošana kopā iespējama tikai ar mīlestību – pret darbu, pret otru cilvēku, pret ģimeni. Un tas mums ir.

– **Vai ir kāda prasme, ko esat iemācījušies no nulles?**

Marta: – Praktiski viss, ko daru – stādīšana, audzēšana, pārstrāde, maizes cepšana – tas viss ir apgūts no nulles. Lepojos ar to un esmu pārliecināta – "zaļie pirkstiņi" nav talants, bet prasme, ko var attīstīt. Jānis piedalījās mājas remonta darbos, pats apguva biškopību – skatījās video, brauca uz mācībām, mācījās darot.

– **Kā redzat savu saimniecību pēc pieciem gadiem?**

Marta: – Par "Sprīdīšiem" runāju kā par cilvēku. Mēs augam kopā ar "Sprīdīšiem" – kā ar dzīvu būtni. Pēc pieciem gadiem redzu šeit vēl vairāk bērnu – vēlamies lielu ģimeni. Sāpnis ir izveidojis saimniecību, kas spēj nodrošināt mūs pašus, lai nebūtu nepieciešams algots darbs.

– **Vai jūtat vietējās kopienas atbalstu?**

Marta: – Blakus dzīvo Jāņa mamma, netālu – brālis ar sievu, un mēs veidojam savu tuvāko loku. Zinām arī pārējos kaimiņus, bet pagaidām nesam aktīvi ārpus saimniecības, jo viss spēks šobrīd tiek ieguldīts tās attīstībā. Priecājamies, ka apkārtnē ir uzņēmīgi, darbīgi cilvēki un notiek attīstība.

– **Zinot visu, ko zināt tagad – vai ietu šo ceļu vēlreiz?**

Jānis: – Bez šaubām – nenožēlojam nevienu mirkli, nevienu lēmumu. Šeit jūtamies laimīgi, piederīgi un spēcīgi kā ģimene.

– **Ko novēlētu tiem, kas vēl tikai apsver dzīvi laukos?**

Marta: – Svarīgākais – būt vieno-
tiem kā ģimenei. Ja ir saskaņa un mīlestība pret to, ko dari – viss ir iespējams. Viss, ko šeit paveicām, ir mūsu satiecības un vienotības rezultāts. Tikai kopā var augt.

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
 Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
 Tālrunis: 63050220
 Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
 "Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
 Reģistrācijas Nr. 000740319
 Iespiests SIA "UnitedPress Tipogrāfija"
 "Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
 Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

Līdzfinansē
 Eiropas Savienība

